

Ordföljd i huvudsatser och bisatser

Jämförelse mellan huvudsatser och bisatser

Huvudsatser (HS)

- En HS kan stå ensam och man kan förstå den.
- En HS kan både ha rak och omvänd ordföljd.
- I HS står satsadsverb efter verb 1 och subjekt.

Hon åkte inte buss till skolan igår.

Igår åkte hon inte buss till skolan.

Bisatser (BS)

- En BS är en förklaring till en HS. En BS kan inte stå ensam.
- Den har alltid rak ordföljd. Den börjar alltid med en bisatsinledare
- I BS står satsadverb står mellan subjekt och verb 1.

..... eftersom hon inte hade bussbiljett.

Satsschema

Huvudsats

Fundament (Subjekt, Tid, Plats, Objekt)	Verb 1	Subjekt	Satsadv.	Verb 2	Objekt	Plats	Tid
Hon	åkte	←	inte	-	buss	till skolan	igår.
Igår	åkte	hon	inte	-	buss	till skolan.	←
Till skolan	åkte	hon	inte	-	buss	←	igår.

Exempel på några satsadverb: inte, alltid, aldrig, också, bara, dessutom, kanske, faktiskt, förmodligen, möjligen

Huvudsats + Bisats

Jag gick i skolan när jag bodde i mitt hemland.

Hon säger att hon ska åka hem.

Imorgon kommer jag till skolan om jag mår bättre.

Igår kom jag inte till skolan därför att jag var sjuk.

Jag måste ringa min kompis ifall bussen inte kommer.

Hon åkte inte buss till skolan eftersom hon inte hade bussbiljett.

Att- bisatsinledaren

Den här bisatsinledaren står ofta efter verben: säga, svara, berätta, tro, tänka.

Min kompis berättar att han har sett en intressant film.

Hon säger att hon ska fika med kompisar efter lektionen.

Jag tror att det regnar imorgon.

Jag tänker att jag ska resa nästa månad.

Villkor (om, ifall)

Bisatsinledarna “om” och “ifall” är synonymer.

Villkor = conditions, terms

Imorgon kommer jag till skolan om jag mår bättre.

Jag kommer till skolan imorgon ifall jag mår bättre.

Du måste ringa mig om du inte kan komma på festen.

Du måste ringa mig ifall du inte kan komma på festen.

Tid (när, innan, medan, tills)

Jag gick i skolan när jag bodde i mitt hemland.

Jag lägger mig när jag är trött.

De äter frukost innan de borstar tänderna.

Jag pratar med min familj innan jag sover.

Han lyssnar på musik medan han diskar.

Han pratar i telefon medan han promenerar.

Hon väntade utanför bion tills hon kom.

Orsak (eftersom, därför att, för att)

De här bisatserna svarar på frågan **Varför?**

Förra veckan kunde jag inte komma till skolan eftersom jag var sjuk.

Förra veckan kunde jag inte komma till skolan därför att jag var sjuk.

Förra veckan kunde jag inte komma till skolan för att jag var sjuk.

Jonas kan inte träffa sin kompis imorgon eftersom han är upptagen.

Jag behöver läsa mer för att jag ska lära mig fler ord.

Motsats (trots att, även om, fastän)

Hon gick till skolan i måndags trots att hon var sjuk.

Hon gick till skolan i måndags även om hon var sjuk.

Hon gick till skolan i måndags fastän hon var sjuk.

Jag promenerar trots att det regnar.

Jag tänker gå på bio även om du inte vill följa med.

Konsekvens (så att)

Jag bakar en tårta **så att** vi kan bjuda gästerna.

Du måste skynda dig **så att** du inte blir sen till lektionen.

Du måste äta **så att** du orkar jobba.

Frågeord

Han frågade sina kompisar igår varför de inte kom på festen.

De undrar varifrån han kommer.

Hon frågar honom vad han heter.

De frågar mig var jag studerar.

Min kompis frågade mig vad jag gjorde igår.

Han undrar hur hon mår.

Övningar

Välj rätt bisatsinledare

1. Anna säger att det är kallt. (därför att - så att- att)
2. Bo undrar ofta _____ jag behöver hjälp. (medan - därför att - om)
3. Mina barn går ut _____ de har gjort läxan. (medan - när - så att)
4. Eva tar på sig kappan _____ hon går ut. (så att - tills - innan)
5. Du kan vänta här _____ jag kommer. (förrän - att - tills)
6. Löven faller från träden _____ det är höst. (när - även om - att)
7. Hanna dricker kaffe _____ hon har ont i magen. (därför att - trots att - om)
8. Vi ska stänga dörren _____ vi inte stör dig. (trots att - medan - så att)
9. Jag undrar _____ ni vill sluta skriva nu. (att - om - eftersom)

Övningar

Välj rätt bisatsinledare

1. Anna säger **att** det är kallt. (därför att - så att- att)
2. Bo undrar ofta **om** jag behöver hjälp. (medan - därför att - om)
3. Mina barn går ut **när** de har gjort läxan. (medan - när - så att)
4. Eva tar på sig kappan **innan** hon går ut. (så att - tills - innan)
5. Du kan vänta här **tills** jag kommer. (förrän - att - tills)
6. Löven faller från träden **när** det är höst. (när - även om - att)
7. Hanna dricker kaffe **trots att** hon har ont i magen. (därför att - trots att - om)
8. Vi ska stänga dörren **så att** vi inte stör dig. (trots att - medan - så att)
9. Jag undrar **om** ni vill sluta skriva nu. (att - om - eftersom)

Övningar

Välj bland de här bisatsinledarna: att, om

1. Vad ville Maria? - Hon frågade _____ vi ville komma hem till henne ikväll.
2. Åsa har berättat _____ hon har vunnit pengar på lotto flera gånger.
3. Paul vill veta _____ kungen får rösta.
4. Vår lärare undrar ofta _____ vi förstår de nya orden.
5. Jag tycker _____ vi ska sluta nu.

Övningar

Välj bland de här bisatsinledarna: att, om

1. Vad ville Maria? - Hon frågade **om** vi ville komma hem till henne ikväll.
2. Åsa har berättat **att** hon har vunnit pengar på lotto flera gånger.
3. Paul vill veta **om** kungen får rösta.
4. Vår lärare undrar ofta **om** vi förstår de nya orden.
5. Jag tycker **att** vi ska sluta nu.

Övningar

Välj bland de här bisatsinledarna: eftersom, så att, för att, därför att

1. Katarina är trött _____ hon har sovit för lite.
2. Läs ordentligt _____ du kan göra läxan till imorgon.
3. Lena är ledsen _____ hennes pojkvän ska resa bort.
4. Jag kan inte dricka kaffe _____ jag har ont i magen.
5. Inez måste ha glasögon _____ hon ska kunna se bra på långt håll.

Övningar

Välj bland de här bisatsinledarna: eftersom, så att, för att, därför att

1. Katarina är trött **eftersom/ därför att/ för att** hon har sovit för lite.
2. Läs ordentligt **så att** du kan göra läxan till imorgon.
3. Lena är ledsen **eftersom/ därför att/ för att** hennes pojkvän ska resa bort.
4. Jag kan inte dricka kaffe **eftersom/ därför att/ för att** jag har ont i magen.
5. Inez måste ha glasögon **så att** hon ska kunna se bra på långt håll.

Satsschema

Huvudsats

Fundament (Subjekt, Tid, Plats, Objekt)	Verb 1	Subjekt	Satsadv.	Verb 2	Objekt	Plats	Tid
Hon	åkte	←	inte	-	buss	till skolan	igår.
Igår	åkte	hon	inte	-	buss	till skolan.	←

Bisats

Bisatsinledare	Subjekt	Satsadv	Verb 1 och Verb 2	Objekt	Plats	Tid
eftersom	hon	inte	hade	bussbiljett.	-	-

Bisats + Huvudsats

När jag bodde i mitt hemland gick jag i skolan.

Om jag får bättre kommer jag till skolan imorgon.

Ifall bussen inte kommer måste jag ringa min kompis.

Fundament (Subjekt, Tid, Plats, Objekt, Bisats)	Verb 1	Subjekt	Satsadv.	Verb 2	Objekt	Plats	Tid
Ifall bussen inte kommer	måste	jag	-	ringa	min kompis.	-	-
När jag bodde i mitt hemland	gick	jag	-	-	-	i skolan.	-